

tansko družbo, ki je imela na Štejskem in na Koroškem lepe rudokope in fužine.

Pokupil je njena podjetja in delo v njih vstavil, tako, da je zdaj praška železničarska družba oproščena vsake konkurence in da občinstvo lahko dere kakor se jej zljubi.

Taki ljudje, kakor Wittgenstein proti kateremu je Steinwenderjev predlog v prvi vrsti naperjen, se bodo seveda z rokami in z nogami branili, če bi se jim hoteli vzeti njihovi rudniki.

In njih odpor bo podpirala borza. Kaj se pa danes na borzi kupuje in prodaja? I no „Prager Eisen“ — za druge papirje se že nihče več ne zmeni. Špekulantje imajo pri tem kolosalne dobičke in da jih bodo branili strastnejše kakor levinja svoje mladiče, tega pač ni težko uganiti.

Steinwender je storil pogumen in pameten korak. Z njegovim predlogom se bo veliko na bolje obrnilo, ali dotlej, da bo ta predlog zadobil veljavo, preteklo bo še mnogo časa in bo treba še velikanske boje prebiti.

Trgovec, njegove pravice in dolžnosti.

Trgovski zakonik seznavlja dve vrsti trgovcev; za jedne veljajo vsi predpisi trgovskega zakona, za druge pa le nekateri (§ 14 trg. z.). Prve imenujemo trgovce popolnih pravic, drugi se pa nazivajo trgovci nepopolnih pravic. Kdo naj se šteje mej prve, o tem določa višina obrtnega davka. Na Dunaju postane trgovec s popolnimi pravicami oni, ki plača jednoletnih direktnih davkov od svoje trgovske obrti najmanj 50 gld., v okolici Dunaju oni s 30 gld. v mestih nad 50.000 stanovalcev s 40 gld., v mestih nad 10.000 st. s 30 gld., v ostalih pa z 20 gld. Torej: polnopravni trgovec v Ljubljani je oni, ki plača na leto direktnega davka nad 30 gld.

Ako je pa tvrdka takega trgovca enkrat zapisana v trgovskem registru, potem pa nič več ne odločuje višina davka, naj se ga li šteje za polnopravnega trgovca, kateri je in ostane, pa ako plačuje manjši davek.

Polnopravni trgovci imajo posebne dolžnosti in dobrote, katerih pa ostali trgovci nimajo. Za nje je določen trgovski register, v kateri se tvrdke vpisujejo. Jedino njim pripada trgovska tvrdka v tem obsegu in smislu, kakor ju določa trgovski zakonik (§ 15—27.) Le polnopravni trgovci so primorani vesti trgovske knjige, katere so jim v časih rešiteljice iz nezgod, in le polnopravni trgovci morejo imeti prokurista. In ako je bila tvrdka polnopravnega trgovca vsaj dve leti pred konkurzom na njeno imetje zapisana, ima pravico do tzv. prisiljenega poravnanja (§ 208. konk. z.). Poleg tega imajo tudi pri vsakem trgovskem opravku pravico na obično provizijo in na procenete.

Pod trgovskim registrom se razume javni seznam tvrdk polnopravnih trgovcev in trgovskih služb, kateri vodi trgovsko sodišče v to svrhu, da bi se občinstvo o

razmerah trgovske obrti moglo poučiti. Pristop do trgovskega registra je vsakemu dovoljen v uradnih urah; more se zahtevati tudi prepis, za kar se pa mora nagraditi pristojne stroške.

Kmetijska družba.

Nasprotovanje naši dični kmetijski družbi še ni ponehalo. Šele pred kratkim je priobčil „Slovenec“ pristransko zasukano notico glede pobiranja členarine, na kar je kmetijska družba v svojem glasilu primerno odgovorila.

Od tedaj vlada vsaj v časopisih mir in upati je, da se umetno vzbujeno nasprotstvo proti kmetijski družbi kmalu polože. Na to je upati toliko bolj, ker nam je dobro znano, da je v katoliško-narodni stranki jako mnogo in uglednih mož, ki strogo obsojajo prouzročeni boj. Različni momenti kažejo, da temni zvezda tistega moža, čegar brezmejna lahkomišelnost je kriva, da je prišlo do nasprotja in celo do očitnega boja, v katerem je katoliška stranka tako žalostno propadla. V tem boju je bilo pobito prizadevanje, organizovati stanovsko vojsko a kdor dela združbo med stanovi, kdor šunta stan proti stanu, ta je pred Bogom in pred ljudmi velik greh storil.

V prej omenjenem odgovoru v „Kmetovalcu“ na naskok „Slovenca“ na kmetijsko družbo je bilo omenjeno mej drugim tudi to, da je kmetijski družbi kot taki popolnoma vse jedno koliko, da ima članov.

To je s strogo društvenega stališča sojeno gola resnica. Društvu v svojem interesu je na tem, da stori za svoje člane, kar je največ mogoče. Ker pa so društvena sredstva omenjena, stori društvo za svoje člane toliko več, kolikor manj ima teh članov.

Ali kmetijski družbi je naloga, da skrbi sploh za napredek in za povzdigo kmetijstva, to pa doseže samo tedaj, ako ima kar največ članov, ako so vsi kraji dežele v družbi zastopani, Tekom zadnjih deset let se je po prizadevanju osrednjega odbora doseglo, da se je število društvenih članov znamenito pomnožilo. Družba ima danes razmeroma že jako mnogo članov in to iz vseh krajev naše dežele, ali še vedno jih ni dovolj.

Vse prizadevanjerodoljubov mora meriti na to, da pridobi društvo kar mogoče veliko članov. Ideal nam mora biti, da postane vsak kmetovalec v deželi član kmetijske družbe. Kolikor več članov bo kmetijska družba imela, toliko več se bo storilo za občni napredek, četudi posamezni član ne bo direktno imel toliko dobička od društva, kakor ga ima sedaj. Sicer pa ni dvoma, da se bodo v tem slučaju zvišale državne in deželne podpore, katere dobiva društvo, tako da bo društvo imelo več sredstev na razpolaganje kakor sedaj.